

Toplum ve Doğa Kanseri: ÇEVRE SORUNU

Necati SUNGUR*

Günümüzde, bütün dünyada önemi gittikçe daha iyi anlaşılan bir kavram var : "Temiz ve Yaşanabilir Bir Çevre". Bu konuda yapılan araştırmalar, sempozyumlar, kampanyalar ve örgütlenme çalışmalarının sayısı gün geçtikçe artıyor. Her meslekten kurum ve kuruluş kendi imkânları ile bu konuda bir şeyler yapabilmek için uğraş veriyor. Ancak konuyu sahiplenmenin sevindirici olmasının yanında, yeterli bilgi birikiminin olup olmadığı da önemlidir. Çünkü ülkemizde çevre sorunlarına olan yaklaşımlarda, uygulamalarda çevre kavramı yanlış ya da eksik algılandığından, çeşitli karışıklıklara neden olunmaktadır.

Ancak, bugüne kadar kesin bir çözüm getirmeyen yaklaşım ve politikalar sonucu ortaya çıkan karışıklıklarla uğraşacak vakit bile kalmamış, tehlike bumumuzun dibine kadar gelmiştir. Kuzey ve güneyden, içinde tehlikeli zehirli maddelerin bulunduğu esrarengiz varillerle kuşatılmış durumdayız. İnsanlık dışı suç sayılan, savaşta kimyasal gaz (madde) kullanımından bir farkı olmayan bu durum, Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerin önemli bir tehlike ile karşı karşıya olduklarını açıkça ortaya koymaktadır. Gelişmiş ve endüstrileşmiş ülkeler, kendi yaşam standartlarının düşmemesi uğruna gelişmekte ve az gelişmiş olan ülkelerin doğasını, insanları dahil tüm canlı varlıklarını hiçe sayma gibi bir tutum içine gir-

mişlerdir. Ülkemizin karasularına vuran zehirli variller bunun açık bir örneğidir.

Çevre kavramı, insan yaşamı içinde çeşitli boyutlarda ve anlamlarda kullanılmaktadır. Çevre, insanın bütün sosyal, biyolojik, fiziksel ve kimyasal faaliyetlerini sürdürdüğü ortam olarak tanımlanır. Bindiği gibi üzerinde yaşadığımız yerkürede insanların sürekli içinde yaşadıkları, en ilkelinden en gelişmişine değin tüm toplumların boyutlarını aşmadığı en büyük çevreye ise doğal çevre denilmektedir.

Çevre sorunları, kendini çeşitli şekillerde gösterir. Hava, su, toprak kirlenmesi önemli başlıca sorunlardır. Bunun yanısıra kentleşme, sanayileşme ve nüfus artışı gibi nedenlerle ortaya çıkan pek çok önemli çevre sorunu da vardır. 1950'li yıllarda Londra'da hava kirliliğinden binlerce kişinin ölmesi, 3 Aralık 1984'te Bhopal'de metylisocyanat adlı zehirli bir maddenin, 30 tonluk deposundan etrafa saçılarak 2500 kişiyi uykularında öldürmesi ve çevreyi yaşanmaz hale getirmesi, örnekleme açısından unutulması mümkün olmayan olaylardır. Sovyetler Birliği'nde Çernobil kazası sonucu yayılan radyasyon ve stratosferde ozon tabakasındaki delik artık insanlık için tehlike çanlarının çaldığının açık işaretleridir. Bu çok önemli sorunlar yanında, deterjanlar ve çevre sağlığına etkileri, yok olan nesiller ve tarihî eserler, gü-rültü vs. gibi üzerinde durulması gereken daha pek çok çevre sorunu vardır.

Bir toplum ve doğa kanseri halinde yaşanan çevre bunalımı, klasik ekonominin yanında bir de do-

* Bilim ve Teknik Dergisi Uzman Yardımcısı.

